

ANNA KAJTOCHOWA

USIŁOWAŁAM
BYĆ CZŁOWIEKIEM

ANNA KAJTOCHOWA

**USIŁOWAŁAM
BYĆ CZŁOWIEKIEM**

Krakowski Klub Artystyczno-Literacki

Okladka, opracowanie graficzne
Janina Berdak i Stefan Berdak

Redaktor
Waldemar Kania

Redaktor techniczny
Piotr Drapa

© Copyright by Anna Kajtochowa, Kraków 1994

ISBN 83-85816-20-8

Krakowski Klub Artystyczno-Literacki

Kraków, ul. Krupnicza 3

Skład: PiT Kraków

Druk: Zakład Poligraficzny w Bolechowicach 220

Oddano do składu: 10-03-1994, druk ukończono: 17-03-1994

***

I zapyta Pan:
co uczyniłaś z życiem swoim?

- O Chryste - miłowałam
nieprzyjacioly moje
- O Jahwe - nienawidziłam
przeciwników swoich
- O Buddo - szukałam
w stworzeniach i roślinach
śladów Twoich
- O Allachu - wieczne światło płonęło
w myślach moich

A w ogóle
to tak po prostu
usiłowałam być
człowiekiem

25 II 1990

Człowiek XX wieku

Ostrzeża

kikutem
schnącego
ramienia

glistami jelit
pełznącymi polem

miazgą

mózgu
wdeptanego
w błoto

I milczy
płatek śniegu

w zawierusze

ziarnko maku

w chmurze meteorów

samotna kropla

w oceanach świata

***

Jam z rodu Nomadów
Wśród gradu strzał
przebiłam się na
otwarte pole
by samotnie podjąć bój
o godność i przetrwanie
nieważne że moje
ważne że o całe plemię
rozsiane po świecie
tu chodzi
Rośniemy niby chwasty
zbuntowane na łańcuchach
pszenicy-gałki
równego wzrostu i miary
Czasem wybują
najczęściej perzem pełznące
nieefektywne a skuteczne
często niszczące
choć w perspektywie
zmieniamy grunt
przygotowując go pod
nowe uprawy
bowiem wiążemy
moce biologiczne
Niszczymy
wędrujemy w przestrzeń
i obejmujemy świeże terytoria
Spaleni
żyznym prochem
zapelniamy bruzdy

**Odważni niepokonani niepokorni
wędrowcy wieków i wszechświata
buntownicy
odwiecznego ładu i porządku
Nomadowie**

15 I 1994

***

Rzeczywistość nie jest
tworem wiary
raczej porządkiem
szachowym

nie rola figur
nam tu przypadła
ale dłoni
której rozkazuje
mózg

ład przyrody
i boskie prawo
Co było na początku?

***

Rosną we mnie
wszystkie rośliny świata
Oddycham nimi
oddychają mną
budzą się wiosną
zastygają zimą
szkoda że
nie spotkamy się nigdy
na uczie baranka
bowiem
umrzemy inaczej

***

Oderwać się
od kamieni
gotowych w każdej chwili
do miażdżącego lotu
od lodu spojrzeń
i żaru nienawiści
od ziemi skutej ołowiem
i powietrza zatrutego pyłem
od nieba
grożącego zagładą

A podobno
"tu i teraz"
nie jest dnem
egzystencji
jako rzeczce Optymista

***

Oprócz prawd wiecznych
poświadczonych doświadczeniem
pokoleń
istnieją okresowe
Wtedy te pierwsze
zwie się banalnymi

12 II 1994

***

Dlaczego zło fascynuje?
Jawi się bowiem
jak meteor
w szarzyźnie życia.
Ale też jak meteor
ginie
w zderzeniu z dobrem
na którym opiera się
egzystencja.

1994

***

Narodziny myśli
przebiegają niepostrzeżenie
w nas samych.
Tyle że jej odbiór
trwa wieki.
Niekiedy myśl
umiera przy porodzie:
na szczęście,
czy niestety?

1992

V

***

Nie wystarczy
pełzać i ślinić się
przed Jego służą
jeśli pragnie się być
bliżej Boga

Jeśli Pan
stworzył człowieka
na swoje podobieństwo
chce go widzieć
na stojąco
i bez śliny

Kalwaria, 30 VI 1992

Pasjans

W szklanej kuli
zaklęta moja przyszłość
smutek bez powodu
radość bez przyczyny
prawda bez fałszu
miłość bez bólu
i zwieńczenie
bez terminu

choć kładę
pasjansa
dokładnie tasowanymi
kartami
wiem z pewnością
że we wszystkich układach
i z każdej talii
wyjdzie mi
as trefl

Oswajanie ciszy

Snuje się
taka lekka

tańczy na suficie
muska bryłę mebli
                    w przelocie
kryje się w regałach
                    z książkami
wieczorna cisza

tyle w niej
przeżyć dnia
ile niepokoju
nadchodzącej nocy

polubiłam
swoją ciszę
w mroczniejącym
wnętrzu kątów
pustego pokoju

***

leż to już razy
noc rozpinała nad nami
srebrzysty namiot gwiazd
i cieniem
to znów światłem
znaczyła różne losy
teraz
patrzy prosto w twarz
naszej niemocy

Obory, 16 VIII 1991

***

Czas stanąć pod ścianą płaczu
jak tylu wiecznych wędrowców
choć ściana
na wietrze się chwieje
a łza zamienia się w mgłę
pod ciosami obcych spojrzeń
pod gradem nienawistnych słów
ona jedyną przystanią
ściana płaczu
tylu wypędzonych
i odrzuconych

Kraków, 23 IV 1991

***

Nie pobiegnę
z fotonem
do nieokreślonego celu
z szybkością
300 tysięcy kilometrów
na sekundę

Nie zamienię się
w dwa bliźniacze
elektrony
ale w miliardy kwarków
wirujących wokół
własnej osi
aż do czołowego zderzenia
z czarną dziurą
w Kosmosie

Nie mogę pogawędzić
z sędziwym drzewem
bo nie rozumie czasów
z których wyrosło
ani kruchości moich korzeni
bo jego własne
mocno trwają w ziemi

Mogę co najwyżej
krążyć wokół
siebie i innych
bacząc
aby się nie rozbić

***

Na rogu ulicy
spotkałam Boga
Niósł Go w dłoniach
ksiądz do chorego
Minęliśmy się
bez słowa
A przecież
chciałabym Panie
byś uniósł w górę
moje serce
Pora by przestało
kamieniem spadać
ku ziemi

***

Zły czas dla wierności
Najpierw spowszedniała
Stała się udziałem szarych
znikła ze słownika efektownych
Im głośniej tym elastyczniej
Im kreciej

tym bliżej upragnionych dóbr

Przetrwała na obrzeżach
ale i tu ją dopadli
staje się sztandarem betonów
flagą dewotek
orderem bankrutów
odznaką przegranej nimikry
biżuterią fanów
targowiska wartości
Im drożej się sprzedaje
tym chętniej kupowana
do muzeum historii gatunku
homo sapiens
a raczej
homo politicus
watowana nicowana wykpiona
i stłamszona
cuchnie naftaliną
w wyperfumowanym wnętrzu
konieczności wymogów czasu
współczesności i pędzie ku

***

Jeden jedyny liść
trzepocze w drzewa koronie
okrywa a raczej odkrywa
nagość konarów
i ich jesienną samotność
pojedynczy liść
jak krzyk
unosi nad ziemią
wspomnienie lata
ciężar owocu
radość kwitnienia
sens przemijania
zamyka
początek i zmierzch
egzystencji

Kraków, 31 X 1987

***

Nie dać się uwieść
własnym śladom

nie słuchać
milknących kroków
w tunelu ulicy
ani opadającej
zewsząd ciszy

Wycofać się
z pajęczej siatki
zdarzeń
miazgi
zetkniętych słów
zblakłych
kolorów i marzeń

Wyjść z cienia
w pasmo słońca

skoro
jeszcze świeci

Praga 6 X 1987

***

Bywa
że wyobraźnia
nie udźwignie
ciężaru
spadających gwiazd
i odgłosu
eksplozji bomb

trwa nieporuszona

niekiedy zaś
szelestem liścia
uruchomiona
drgnie
i prowadzi
jego skośny lot
aż do
punktu
czołowego zderzenia
z ziemią

Grudzień 1988

***

Najgorzej jeśli drzazga
wbije się w mózg
zaciemnia jasność widzenia
uwiera natręctwem myśli
tej jednej nie znikającej
ani we dnie ani w nocy
i znikąd żadnej pomocy
choćby się wokół kłębiły
chóry anielskie
a nad tobą czuwał
najbardziej rzetelny Anioł Stróż
przydzielony od dnia urodzenia
aż do śmierci
bez znużenia korygujący
każdy krok
Szkoda że żadna igła
nie wyłuska jej z mózgu
dopiero lancetem przetnie
śmierć

***

A na ulicy mechaniczne ZOO
to ciszej to głośniej
ryczą ciężarówki
rozrywając jeszcze nocną
choć już poranną ciszę
W godzinę odejścia
przywołują piekło
A może wszystkie
skrzywdzone stworzenia?

***

Przedziwne
a przecież lubimy otaczać się ludźmi
gdy aż skowyczy samotność
Toniemy w ruchliwości aktywności
tysięcznych - ości
gdy naprawdę staliśmy się
niewzruszonym głazem
wyznawanych zasad idei wartości
Szukamy gorączkowo wyjścia
w przyszłości
choć dawno
zatrzasnęliśmy przed nią
drzwi
Czy taki musi być człowiek?

***

Tak by się zaśpiewało
kiedy braknie głosu
                    tak by się gawędziło
                    gdy milczenie słyhać
tak by się popływało
po wyschniętym dnie
                    tak by się
                            nie

***

Przyszłość:
zawiruje nade mną niebo
zbliży się
lekka ziemia
do ciężkiego ciała

***

Kiedy zaczyna się życie na niby?
Marzeniem o wielkiej miłości
koniecznie skąpanej w księżycu,
koniecznie w aksamicie nocy
szczelnie zamkniętym przed
nachalnym wzrokiem.
To miała być jedność dwojga
na dobre i złe, radość i smutek
na pohybel beznadziei
przeciw a "nawet za"
całemu światu żywemu i martwemu,
wszechświatowi, losowi, przeznaczeniu.
Ot, bunt aniołów jeszcze przed straceniem
bo nawet w szaleństwie musi być granica.
Tylko przeciwko komu i czemu?
Tego pytania wówczas nie stawiano.
A kiedy kończy się życie na niby?
Walec drogowy równa wszystkie ścieżki,
kolce odkryły nagość różanej łodygi
w rów się osuwa zeschnięta podpora,
zanika echo łączącego słowa.
Nabrzmiała gleba pęka suchym piachem,
nawet anioły lecą w przepaść z trzaskiem.
Osiągnąć trzeba szczyt zarozumiałstwa
albo w doznaniach dorównywać Bogu
aby przed światem odsłonić swe myśli
i szukać dla nich zrozumienia.

20 VI 1991

***

*dziecinna wiara
została na papieskich progach*
Juliusz Słowacki

Upaść by krzyżem
na asfalcie szosy szybkiego ruchu
dla odkupienia
przekupniów pod murami
faryzeuszy w świątyni
bezczeszczających Drogę Krzyżową
z Pietą złamaną bólem
dla odkupienia
serca tych wszystkich
którzy je na pokaz rozwiesili
na ścianach kaplicy
pod złotą koroną
dla odkupienia
zniewolonej chłopskiej duszy
śniedzią pokrytej
erozją co dzień zżeranej
i człowieka
który potrafi wznieść się tak wysoko
jak nisko kiedyś upadł
zależnie od poczucia
własnej tożsamości z Bogiem
dla odkupienia
odzianych w dzinsy kapłanów
brzdąkających na gitarach
w takt jarmarcznego rozgardiaszu
na dziedzińcu średniowiecznego klasztoru

Tu jak na dłoni widać
śmierć istoty w rozkwicie pozorów
tego co z Ewangelii znalazło się
poza nią
nachalną propagandę funkcjonariuszy
w każdej rozecie
politycznych gobelinów
Umiera prawda Ewangelii
w pełnym świetle jupiterów
przyspiesza się proces erozji
Tłum jak na Titaniku
w sanktuarium pusto
msza w niemieckim języku
katalog chrześcijańskich wartości
sam dla siebie Panem
dziecinnie pełna
zgrzebna wiara
pada krzyżem
na asfalcie drogi szybkiego ruchu

Częstochowa, 7 V 1990

***

Z trudem wyrywam się
spośród cudzych myśli
Ślepo błędzę
pośród cudzych słów
Gubię się
w stosie zeschniętych prawd
skrzętnie kryjących
czyjeś żale i radości
Chmurę popiołów
rozwiewa wiatr
Pod nią spoczywa skarb
mój własny niepowtarzalny znak

Wisła, 8 IV 1991

***

Tę miłość zrodził
czerwcowy zmierzch
kryliśmy ją w sobie
kryliśmy w szczelnym cieniu
lśniła w tym cieniu
jak najczystsza łza

żegnaliśmy ją
u progu najdłuższej nocy
zgasła jak meteor
podniósł ją
upadły anioł
i roześmiał się
w głos

28 IX 1988

***

Złota Matko Częstochowska
czemu nie napełniłaś
miłością
serca mojej Matki
Najbliższe
a przecież tak odległe
żyliśmy
na tej ziemi
niby odrzucone
przez stado
wilczęta
w śnieżnej głodnej
nieogarnionej
przestrzeni

Częstochowa, 5 VII 1990

***

Jako miedź błyszcząca
jako cymbał brząca...

w nawie potop cekinów
na zboczu
uczta szakali
jarmark rwetes gwar
Chrystus spoczywa w zamkniętym
na głucho
grobie czternastej stacji
pod murem
polskiej Golgoty

6 V 1990

Gdyby Norwid...

załóżmy że przybył
do Najjaśniejszej Rzeczypospolitej
Anno Domini 1990

najpierw by zapytano
z którego jest
obszaru płatniczego
aby go ulokować
w odpowiednim hotelu
potem o przynależność
związkową
czy wart zaufania
jako Polak katolik
z kolei
jak rozumie sprawiedliwość
która nie jedno
ma imię
wreszcie
po co pisze poezję?
Przecież ona
nie zdobędzie rynku
nie kupią jej konsumenci
o wyrafinowanych
europejskich gustach
Na koniec
padnie rada:
emigruj jak najszybciej
na Zachód

30 VIII 1990

***

Świat - to dla mnie
muzeum nieprzeniknionych twarzy
stłoczonych w gęsty las
murem odgradzają teraźniejszość
od przeszłości
Nie dotarłam do nich
kiedy był jeszcze czas

Szklarska Poręba, 13 V 1993

Ojczyzna

skorupka ślimaka
wrastająca w grzbiet
każdemu
kto się urodził
na tej ziemi

***

Najtrudniej

odejść
od siebie

zatem

trzymajmy się
na wodzy

Kraków, 23 IV 1991

***

Szkoda
że nasze drogi
nie przecięły się
wcześniej

spotykając się
tak często
widujemy
jakże rzadko

Sosnowiec, 8 IX 1988

Gniew

migoczą
złote cętki
w czarnym tle
strzela
piorun
w bliskiej odległości
szaleje
sztorm
o natężeniu
12 w skali Beauforta
trzęsienie ziemi
w skali domowej

4 II 1988

***

A najwspanialszy jest szczur
krąży przesmykami pudeł
pełnych rynkowych łakoci
pomiędzy zwałami
maślanych kostek i innych
światowych rozkoszy
w czapce niewidce na uszach
wąsatym nosem trafia wprost
w pożądlive ręce konsumentów
zamiast

Kraków, 23 IV 1991

***

Aksamit między pod stopami
wetknięte w zielen
złoto rozchodnika
klękam
przed wierzchołkiem nocy
światło dnia
powiekami zamykam

1990

***

Och ta materia wyobraźni
wetkniesz zapalkę zajaśnieje
                    zorza
wetkniesz drewnienko zakwitnie gałązka
but wysłużony stąpnie
                    pantofelkiem
jest jeden człowiek wkrótce będą
                    tłumy
mizerny płotek rośnie w mur
                    ogromny
nikły promyczek rozbłyskuje
                    słońcem
i wszystko razem w białą mgłę się stopi
kiedy bezsenne otworzymy oczy

8 VI 1991

W Boże Ciało

Im wyżej
wznosi się monstrancja
tym ciszej
umierają pod stopami
kwiaty

18 VI 1992

***

Barwę zmienia las
i barwę zmienia uczucie
Ale późną jesienią
                  i zimą
drzewa pozostają
takie same
bezbronne w swojej nagości
podobnie jak
niewygasła miłość

1993

***

Wnukowi Marcinowi

Trudno dać świadectwo prawdzie
tak się codziennie zmienia
że tylko strzępki z niej zostają
w szumie mass mediów
i zanikającej pamięci

Ta moja prawda
nikła jest i wstydliva
w zgrzebny płaszcz przyodziana
do żurnalu nie przylega
nie jest modna
może dlatego
budzi wyrzuty sumienia

To niepopularne
ale nie wyrzekam się
swojej prawdy
nawet dla sławy
i "dobrego imienia"

Szklarska Poręba, 13 V 1993

***

Wnuczce Annie Agacie

Rozmowa jak
w V Symfonii Beethovena
z milknącym echem
zanikającego motywu
w rozległej frazie harmonii
Do mnie docierają
raczej pojedyncze
w gęstwinie dźwięków
Tyś cała poddana
bogactwu harmonijnej fali
Słuchamy koncertu
i każda słyszy siebie
Ja na końcu
Ty na początku drogi

Październik 1993

Niespodzianka dla Michała

*na pamiątkę Jego pierwszej audycji
w klasie skrzypiec
pani profesor Jadwigi Zawadzkiej*

W twoich miniaturowych skrzypkach
(jedna czwarta "dorosłych")
zamieszkał zaczarowany ptak.
Niekiedy budzisz go
dotknięciem smyczka.
Wtedy wlatuje nad nami
"Piosenką" Haydna
"Mazurkiem" Felińskiego
i wraca. Spoczywa w C-durze.
Czeka na twój następny,
może już bemolowy znak.

14 I 1994

***

Oglądam siebie
cudzymi oczyma
i zadziwiam się
nie sobą ale
życzliwością z jaką
na mnie spoglądają

Dostrzegam wtedy
morze ułomności
i wyspy zalet wręcz
nie do odkrycia
szczątki wartości
wciąż roztrzaskiwane
i skamieliny zasad
losem utwardzone
ułudne mary
rozwiane marzenia
lśniąca świeżość
bariery lodowca
trochę nadkruszoną

Dobrze jest
patrzeć na siebie
cudzymi oczyma

Bezpieczniej

28 X 1993

Dziecięca zima w Bieszczadach

Lutowy śnieg
wybiela dziecka drogę
Bóg obdarzył je życiem
i codziennie krzyżuje głodem
a Matka Boska Gromniczna
błądzi wśród zasp
i gromnicą wabi wilki
stopy
kruszą szron
bołą uszy
w podmuchach zawiei

1993

Przedwiośnie

Łysinę lasu
czesze uparty kapuśniak
Pełzną w dolinę
strumienne ulice
powiewają nad głową
chusty nieba błękitne
chmury plamia je
pierzem i solą
śnieg ze wstydu
kryje się w rozpadlinach
i dołach
a marcowym confetti
czarno-białe jaskółki
zasypują
jeziora i pola

W studio

Topnieję woskiem
w żarze reflektorów
szamoczę się
wplątana
w siatkę ekranu
upadam w pyle
przed miliardem
bezlitosnych oczu

Wynoszę stąd poczucie
nawiniętego na taśmę czasu
zamkniętego w kasecie
mego cienia

***

Lubię rozmawiać
z niegdysiejszymi mieszkańcami
zamku wawelskiego
dzieli mnie odeń
ulicy Konopnickiej
taśma ruchoma
i misterna kratownica konarów
kasztana

Kiedy o zachodzie
wiślaną mgłą goszczą
na moim balkonie
mówimy o tym
co łączy
milczymy na dzielące
nas tematy

(po wiekach zbladła purpura
zaledwie głaszczą
pańszczyźniane baty)

Dobrze się nam oddycha
wieczornym spokojem
pod wzgórzem wawelskim
nad Wisły zakolem

***

Dotrzeć
do miasta zza mgieł
strzępów opowieści
sezonowych strycharzy
wędrujących murarzy
Zamarstynowa i Kliparowa
Zbliżyć się
do wspomnień o zamku
na wysokiej górze
szlaku Wałów Hetmańskich
nurocznej katedry
i oazy parku
w rozgwieździe ulic
Dotknąć
szarfy wieńca
na grobie Konopnickiej
żywego kwiatka
mroźnej bieli
na murze pomnika
Łyczakowskiego Cmentarza

Wszystko to się spełniło
trzydziestego listopada
Przybyłam do miasta ze snu
stałam na bruku ulicy

Zaistniał Lwów

1989

***

Ślepnący chwytą
cień światła
już bliski czas
kiedy nie śmierć
jest ważna
ale to
jak się będzie
umierać

25 X 1990

***

Jestem
jak wirujący pyłek
wszystko mu jedno
gdzie upadnie
i zginie

1993

***

Całe życie
oswajamy się ze śmiercią
ale to nie znaczy
że się do niej
przyzwyczajamy

30 V 1992

***

Najjaśniej
widzę w nocy
rozsupłuję
najbardziej zawężłone
wężły
prostuję kręte ścieżki
porządkuję gmatwaninę
zdarzeń
ogniskuję myśli
płoną spokojnie
kruszą mrok

29 III 1989

***

Ze stumanionej głowy
myśli nie wyfruną
wołą spocząć
za przymkniętymi
powiekami
na wierzchołku nocy
by doczekać świtu
Czmychajcie
strzępy dnia
chcę spać

7 VI 1988

***

Splywa wieczór
gwiazdą betlejemską
na schylone w ukłonie
topole
ogarnia domy i ludzi
i stęsknione za śniegiem
rozorane pole
milkną ptaki
milknie wiatr
w przelocie
dźwięczy cisza
lodu soplą
na spotkanie nocy

24 XII 1992

***

Stokrotka

**pierwszy uśmiech wiosny
ostatni - jesieni**

**zakwitnąć by
stokrotką
w kieszonce
Twojej koszuli**

Obory, sierpień 1993

***

Bezszelestne kroki w progu
Czas rozstań się zbliża
Czyś gotowa?
Odpowiedź znaną od dawna
pozostaje tylko
milcząco wypowiedzieć
oczyma

***

Najpełniejszą ze znanych mi przestrzeni
jest czas figura geometryczna
do wszechstronnego zastosowania
zasobna w wielorakiego rodzaju
trójkąty kwadraty prostopadłościany
nawet stożki i walce
można je dowoli dzielić
mnożyć odejmować i dodawać
Wtedy z abstrakcji powstają
byty niepodległe
a wśród nich nasz własny i неповtarzalny
niepodległa przestrzeń
do zagospodarowania

9 VI 1993

Rozmyślanie po latach

Człowiek służy znakom
obojętnie
plus czy minus
najważniejsze
by czuł się
panem tego znaku
i w jego imieniu
decydował
I kto wtedy rozpozna
czy to plus czy minus
Zwykle odkrywa prawdę
dopiero historia
i okazuje się
czemu rzeczywiście
służył człowiek

22 XII 1989

Spis wierszy

*** /I zapyta Pan:/	3
Człowiek XX wieku	4
*** /Jam z rodu Nomadów/	5
*** /Rzeczywistość nie jest/	7
*** /Rosną we mnie/	8
*** /Oderwać się/	9
*** /Oprócz prawd wiecznych/	10
*** /Dlaczego zło fascynuje?/	10
*** /Narodziny myśli/	11
*** /Nie wystarczy/	12
Pasjans	13
Oswajanie ciszy	14
*** /Ileż to już razy/	15
*** /Czas stanąć pod ścianą płaczu/	16
*** /Nie pobiegnę/	17
*** /Na rogu ulicy/	18
*** /Zły czas dla wierności/	19
*** /Jeden jedyny liść/	20
*** /Nie dać się uwieść/	21
*** /Bywa/	22
*** /Najgorzej jeśli drzazga/	23
*** /A na ulicy mechaniczne ZOO/	24
*** /Przedziwne/	25
*** /Tak by się zaśpiewało/	26
*** /Przyszłość/	26
*** /Kiedy zaczyna się życie na niby?/	27
*** /Upaść by krzyżem/	28
*** /Z trudem wrywam się/	30
*** /Tę miłość zrodził/	31
*** /Złota Matko Częstochowska/	32

*** /Jako miedź błyszcząca/	33
Gdyby Norwid...	34
*** /Świat - to dla mnie/	35
Ojczyzna	36
*** /Najtrudniej/	37
*** /Szkoda/	38
Gniew	39
*** /A najwspanialszy jest szczur/	40
*** /Aksamit między pod stopami/	41
*** /Och ta materia wyobraźni/	42
W Boże Ciało	43
*** /Barwę zmienia las/	44
*** /Trudno dać świadectwo prawdzie/	45
*** /Rozmowa jak/	46
Niespodzianka dla Michała	47
*** /Oglądam siebie/	48
Dziecięca zima w Bieszczadach	49
Przedwiośnie	50
W studio	51
*** /Lubię rozmawiać/	52
*** /Dotrzeć/	53
*** /Ślepący chwytą/	54
*** /Jestem/	55
*** /Całe życie/	55
*** /Najjaśniej/	56
*** /Ze stumanionej głowy/	57
*** /Spływa wieczór/	58
*** /Stokrotka/	59
*** /Bezszelestne kroki w progu/	60
*** /Najpełniejszą ze znanych mi przestrzeni/	61
Rozmyślanie po latach	62

Poetka realizuje się najpełniej w mądrym psychologizowaniu. Dlatego razem z nią wiążemy się pamięcią z odeszłymi, dlatego ból przywołany na chwileczkę staje się miarą człowieczeństwa, dlatego oddalenie od innych odczuwamy wspólnie z autorką tak głęboko. Innymi słowy poezja Anny Kajtochowej to [...] ciągle badanie własnego ja i przez to właśnie duszy innego człowieka. [...] Jej naiwna, serdeczna wiara w to, że się naprawdę z samym sobą da rozmawiać bez zakłamania - jest czymś naprawdę pięknym. Przerazająca bezsilna człowieka, który walczy z czasem, własną chorobą, staje się jednak pod piórem Kajtochowej myślą trwałą. Nie, nie powtarza twórczyni spraw przebrzmiałych. Nie jest bowiem przebrzmiała ani choroba, ani przemijanie. Naturalnie łączy się to ściśle z umiłowaniem życia i ta samoanaliza Anny Kajtochowej stanowi o oryginalności jej poezji.

Olgięrd Jędrzejczyk

ANNA KAJTOCHOWA opublikowała powieści: "Babcia" (1982), "Tamten brzeg" (1993), tomiki poetyckie: "Sytuacje" (1983), "Krawędź" (1986), "Uroda tarniny" (1990), "Sytuacje II" (1992).

Jest to poezja uniwersalna, bardzo ambitna, wnikliwie penetrująca ludzkie myśli, introspekcyjna, udowadniająca, że trzeba nosić niebo w sobie, a nie spoglądać za nim w przestworze...

Emil Biela

To wiersze proste, szczere, naturalne. Nie zagubione ani w nie regulowanej potoczności życia, ani w figurach literackich. Prywatne i intymne, głęboko zakorzenione w podglebiu własnej natury i stanowiące niezbywalny głos wewnętrznych monologów, bez jakich nie może wyartykułować samego siebie człowiek myślący. Tyle, że Kajtochowa nie wymyśla własnych dramatów, nie chce - jak wielu egzaltowanych "filozoficznie" poetów - ściągnąć ich za pomocą wierszy na siebie. Ona mówi o tym, co jest na pewno i naprawdę, co boli lub cieszy "z natury rzeczy".

Leszek Żuliński